

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

קלא א מוי פטי' מהל'
מחלות אסרות
סלכה ו סכנ לחי' קמח
קוש'ע י"ד סי' נח
טעף א :

קלב ב מיי' שם סמג
שם קוש'ע י"ד
סי' קלד טעף א :

קלב ג מוי' פ"ג מהל'
תרומוה הלכה א :

רבינו עליו הכותב לבדו
והכתב כ"ל רש"א

חוקיה אמר הגדילו באיסור אסור - פרש"י כגון היין של היסר
היה צבור ואח"כ נפל עליו יין נכך דלמא מין את מיט
ויעורר ולא שגא כי נפלו מים תחלה לא שגא לבסוף דלא אמרינן
רוזין את היתיר כאלו אינו והשאר מים רבינ עליו ומבטלין אסור

אלא היין מתחבר למינו ונעשה הכל
יין נכך והשתא אין במים שיעור
לכטלו הגדילו בהיתר כגון שהיין
נכך היה צבור ונפל שם קיתון של
מים וכשנפל עליו היין של היסר כבר
נתבטל יין נכך במים שהמים *רבינ
עליו בהיתר לבדו ונתבטל
ומסתבטל לגמרי טוב אינו חוזר
ויעורר ור' יוחנן הגדילו באיסור
נמי מותר דלא אמר מלא מין את
מיט ויעורר והוא שנפלו מים תחלה
כפרש"י. וקשיא דדוקא הוא חזק
מה שהעמיד רש"י מלתיה דר' יוחנן
כשנפלו מים תחלה דל"כ ה"ל לפרש
וע"כ הא דפירש הגדילו בהיתר כגון
שנפל יין של היסר לבסוף דהא לישנא
דקאמר יין נכך שנפל לבדו משמע
דאיכא יין של היסר צבור דהכי משמע
לישנא כמו ההוא דלעיל דקאמר
המערה יין נכך מחבית לבדו כו'
[ואלכנ"ל הגדילו המים באיסור כלומר
בשעה שנפלו מים לבדו היה כבר
מעורב היין נכך ביין של היסר אסור
דלא אמר רוזין היתיר כאלו אינו
כו' כיון שכבר נאסר הגדילו בהיתר
כגון שנפל מים של היסר תחלה צבור
ואח"כ יין של היסר הכל מותר כיון
שצטל דהיינו שלא היה כבר נאסר
ור' יוחנן אמר הגדילו נמי באיסור
זין שנפלו מים תחלה זין לבסוף
מותר דאיה ליה רוזין: **שג** וכסות-
סימה למה לי סלק את מיט אפינו
מינו דיין של חולין יסייע לכטל דהא
ר' יוחנן לית ליה במינו במשהו אלא
טבל ויין נכך יתרומה נמי עולה בק"א
אלמא דבטיל במינה וי"ל דהכא
מייירי בדליכא ק"א ולכך אינו מבטל:
חוי מטבל ויין נכך - וה"ה דמים
במים במשהו: **מבר** מאי
טעמא דהיתירו קר' איסורו - מה
היתירו במשהו כשמואל דאמר שמואל
חטה אחת פוערת את הכרי וכי
הכי דכל סהא חטוב להיתרו חטוב
נמי לאסרו וסימה דהכא משמע
דטעמא דטבל במשהו דהיתירו כך
איסורו וצירושלמי קאמר *דטעמא
משום דטבל יש לו מתירין וכל דבר
שיש לו מתירין אפי' בחלק לא בטיל
כגון טבל ושביעית ומעשר והקדש
כשהן במינן אבל שלא במינן צנותן
טעם והשתא תרי טעמי ל"ל וי"ל

גליון הש"ס
רומ' ד"ה שבי וכו'
ותרומה נמי עולה בק"א.
עיון זכמים דף ע"א
טופ' ד"ה ר"א :

[ע"י חוס' ממוס כ"ב:
ד"ה ור' יהודה סבר
ותוס' זכמים ע"ה ד"ה
ר"א]

[וכן נגמ' דידן ידריס
נח.]

[ז"ל ויחנן]

הנהרות דגר"א
[א] רומ' ד"ה חוקיה -
לכן ז"ל הגדילו כו'.
ר"ב אבלי צירושלמי כ"א
וספ"ד ערבלה מפורש
כפרש"י נפל איסור בסוף
אסור היתר בסוף מותר
אלא כ"י יוחנן אמר שם
דל"ז מים תחלה דכ"ל
ענין מותר - ואיני יודע
מי דחקו לרש"י לומר
דוקא תחלה :

גדילו - המים והיין באיסור שפיל יין נכך בסוף והגדילו אסור
ולא אמרינן רוזין את היתיר כאלו אינו אלא יין נכך מתחבר
למינו ואין המים רבינ עליו וכ"ש אם נפלו מים בסוף כדאמרן
לעיל : הגדילו בהיתר - שפיל יין היתר בסוף כבר בטל יין נכך
במים שהמים רבו עליו בהיותו לבדו

ומסתבטל לגמרי טוב אינו חוזר ויעורר:
ור' יוחנן אמר אפי' הגדילו באיסור -
הואיל ומים נפלו תחלה לא אמרינן
מלא מין את מיטו : א"ל ר' ירמיה
לר' ירמיה לא הוה
קיס על בטעמייהו וסבר דטעמיה
דחוקיה משום דאמר אחרון אני בא
כר"א הלך נפל יין נכך בסוף אסור
נפל כשר בסוף מותר ור' יוחנן
כרבנן דאמר עד שיהא באיסור לבדו
כדי לבטל את המים אבל היתר לא
יעטרף עמו לבטל את המים ולאסור :
לא שנו - לר"א דאם נפלה היתר
בסוף מותר : אלא שקדם ופילגא את
באיסור : ולא נשלים השיעור אפילו
ע"י צירוף : אבל לא קדם ופילגו -
מלטרף היתר לאיסור להשלים את
השיעור : חוקיה דאמר כמאן - אי
כר"א קאמר אפי' הגדילו בהיתר
אסור דהכא ליכא למימר קדם ופילגו
ואי כרבנן אפילו הגדילו באיסור
מותר דהא אמרינן אפי' נפל איסור
בסוף אינו אסור : אלא - גבי פלוגתא
דשאר איכא למימר חוקיה ור' יוחנן
תרווייהו אי כר"א אי כרבנן דטעמא
דהכא ודהתם לא דמי דשאר ה"ט
דלא בטיל משום דמתקן לכולה עישה
ואיסוריה לאו במשהו ור"א ורבנן
זוה וזה גורם פליגי : זיין נכך במינו
איסורו במשהו ושלא במינו צנותן
טעם ופלוגתא דחוקיה ור' יוחנן משום
מיט ושאינו מיט : וצירושלמי קמיפלגי -
חוקיה סבר לא אמרינן רוזין את
מיט כאלו אינו ושאינו מיט רבה
עליו ומבטלו אלא כיון דיין כשר
קודם לזין נכך ויין כשר הוה רבה
על המים כי נפל יין נכך מלא מין
את מיטו ויעורר אבל כי נפל נכך
ברישא בטל ליה במים דמים הוי טפי
עליה וכי דדר נפל כשר שרי דמסתבטל
יין נכך לא אמרינן חוזר ויעורר :
ור' יוחנן - סבר כיון דנפל נכך למיט
ושאינו מיט רוזין את מיט כאלו
אינו ושאינו מיט רבה עליו ומבטלו :
ומזני - במים לפי כח היין ויש במים
שצטייהם כדי לבטל את התרומה
ברוב : מסו - מי אמרינן רוזין של
חולין כאלו אינו והמים רבים על
התרומה או דלמא מלא מין את מיטו
ויעורר ורבה היין על המים :

זה סכלל - דמתני' דמסו יין נכך לא איצטרך דהא תנא ליה
יין במינו במשהו ויין - במים צנותן טעם אלא ליתיה שאר
איסורין אחת כל נותן טעם במיט בששית משערין כדאמרינן
בשחיטת חולין (דף נח.) : **חון מטבל ויין נכך** - לקמן מפרש טעמא :
חטה אחת פוערת סכרי - מתרומה דהא לא התפרש שיעורא דידה
אלא ראשית דגנך כתיב ורש"י כל דהו ורבנן הוא דלמרי *עין יפה
אחד מלרצבים עין רעה אחד מששים ציטונית אחד מחמשים :
כמה אמרו טבל איסורו במשהו במינו - אמרו אבל שלא במינו
צנותן טעם משום דבמינו איכא למימר כהיתירו כך איסורו אבל
שלא במיט ליכא למימר הכי אלמא טעמא משום הכי הוא :
מתני'

לעיל מע.
עליה פ"ב
מ"א סמנים
כו: תמורה יב.

סמנים כ"ט

[שבת יז
קידושין מה]
מילין קלוג
[מלך פ"ב מ"א]

[תרומוה פ"ד
מ"א]

לכריבי תרווייהו דאי ליכא אלף חד טעמא דיש לו מתירין הוי אמינא
דוקא היכא דבטעמים צביר דלוי יש לו מתירין שהבטלים יבולים להפריש
אבל אי ליכא צביר אע"פ דיכול לילך במקום שהבטלים שם מ"מ כיון
שיש לו תורה והואיל הוי קשאין לו מתירין כמו שפ"ת צ"ה הזהב
(צ"ח דף ג"ג.) וטע' דלא מיקרי יש לו מתירין אלא בלא תורה וי"ל אי
הלכך אלצטרך טעמא דהכא משום דהיתירו קר' איסורו ואי ליכא
אלא טעמא דהכא הוי אמינא דלא הוי במשהו אלא טבל גמור דהיתירו
במשהו כדשמואל אבל מעשר ראשון הטבול לתרומה מעשר דהיתירו
לא הוי במשהו דהא מעשר מן המעשר צבי אפרושי הוי אמינא
דאיסורו לא הוי במשהו לכך אלצטרך טעמא דירושלמי דיש לו מתירין:
אלו

השובר את הפועל

פרק חמישי עבודה זרה

עד

עין משפט
נר מצוה

מתני' אלו אסורין ואסורין בכל שבו . כל מקום שנתעברו שם אפי' אחד בחלק לא בטיל ואסורין את כולן : יין נסך . חבית בחלק חביות: **ופצודת כוכבים** . לורה שעבדוה ונתעברה בחלק לורות שאין עבודת כוכבים : **ועורות לנזבין** . דהו נמי איסורי הגאה כדלמרון

מסורת כח.
נכמים ענה:

באין מעמידין (לשילוב): **ואיסורי מלורט וחולין שנשחטו בעורה** . איסורי הגאה הן ובמס' קדושין (דף נו) מפרש לה: **ושער נזיר** . לאיסורי הגאה הוא דכתיב (במדבר ז) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים : **ושער המור** . דאסור בהגאה כל זמן שלא נפדה : **[ובשר בחלב]** . חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ונאסרה בנותן טעם וחזרה ונתעברה בחלק חתיכות אסרות כולן בהגאה והיא תנא סבר בשר בחלב איסור הגאה דפלוגתא היא בכל הבשר בשחיטת חולין (דף קסו) ויש גלמודים ממשנתנו דבשר בחלב במשהו וסבורין דהאי בכל שבו דקתני כגון טיפת חלב שפלה לקדירה או חתיכת בשר קטנה שפלה לקדירה ואפילו אין בה ג' ל"ט וטעום הוא בידם דהא מפרשין בגמרא דתנא דבר שבמנין קתני כגון חתיכה בחתיכות משום דררין לימנות חשיב ולא בטיל והי דבשר שנתעבר טעמו בחלב קמייירי או בשחיטת חלב שפלה לקדירה [בשר] מי הו דבר שבמנין ועוד הא לוקימנא כל איסורין שבתורה שלא במינו ב"ט ואפי' לרב ושמואל דלמרי במשהו בשלא במינו מודו וזכולה שחיטת חולין אמרינן בשר בחלב ב"ט (א) : שער נזיר דבר הנמכר במנין הוא כמה גיזות בטלע ועושין מהן שקין : **[גמ']** **אי דבר שבמנין קחשיב** . משום דדרכו לימנות לא בטיל ואפי' ללו איסור הגאה נחשוב נמי חתיכות כבילה : **תריי אית ליה דבר שבמנין**

עלה פ"ג ט"ז
י"ג ג' יבמות
פ"א זכמים ע"כ

[ג' ה"ר"ן מאן
שמעת ליה
דאמר חמין
בפסח אסור
בהגאה רבי
עקיבא הא
תנא ליה וכו'
במכות ג'
לעיל ע"א:]

[סג]

נכמים כח. ט"ז

אלו אסורין ואסורין בכל שבו י"ג . פ"ה מיירי בחביות יין נסך שנתעברו בחלק חביות כדלמרון לקמן בגמ' דדבר שבמנין קחשיב ועבודת כוכבים לורות עבודת כוכבים שנתעברה בחלק לורות ובשר בחלב חתיכת בשר שנתבשלה בחלב ונאסרה ב"ט וחזרה ונתעברה בחלק חתיכות דהיסק

מתני' *אלו אסורין* ואסורין בכל שבו יין נסך *ועבודת כוכבים יעורות לבובין ישור הנסקל יעגלה ערופה יציפורי מצורע ושער נזיר יופטר המור יבשר בחלב [א] ושעיר המשהלח וחולין שנשחטו בעורה הרי אלו אסורין ואסורין בכל שהוא : **[גמ']** תנא מאי קחשיב אי דבר שבמנין קחשיב ליתני נמי חתיכות נבילה אי איסורי הגאה קא חשיב ליתני נמי חמץ בפסח א"ר חייא בר אבא ואיתימא ר' יצחק נפחא האי תנא תרתי אית ליה דבר שבמנין ואיסורי הגאה וליתני אגוזי פרך ורימוני בדין דדבר שבמנין ואיסורי הגאה הוא הא תנא ליה התם *הראוי לערלה ערלה הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם וליתני בכרות של בעה"ב לענין חמץ בפסח *מאן שמעת דא"ל ר"ע הא תנא ליה התם ר"ע מוסיף אף בכרות של בעה"ב : הרי אלו : למעוטי מאי למעוטי דבר שבמנין ולא איסורי הגאה א"נ למעוטי איסורי הגאה ולא דבר שבמנין : **מתני'** *יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהגאה רשב"ג אומר *ימכר כולו לעובר כוכבים חוץ מדמי י"ג שבו : **[גמ']** *אמר רב הלכה כרשב"ג חבית בחביות אבל לא יין ביין ושמואל אמר אפי' יין ביין וכן אמר רבב"ח א"ר יוחנן אפי' יין ביין וכן א"ר שמואל בר נתן א"ר חנינא אפי' יין ביין וכן א"ר נחמן אמר רבה בר אבובא אפי' יין ביין א"ר נחמן *הלכה למעשה י"ג יין ביין אסור חבית בחבית מותר סתם יין אפי' יין ביין מותר : **מתני'**

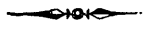
קלא א מיי' פ"ז מה"ל
עבודה כוכבים ס"ג
ט סנה לאוין מה עו"ט
י"ד ס"י קט פסח ד' :

[ועי' תוס' זכמים עכ"ר
ל"א וכו' שסקו דליטתי
נמי הכא עוד כמה דברי']
קלא ב מיי' ט עו"ט
ט :

קלא ג ד ה ו מיי' פ"ז
מהלכות מאכלות
אסורות ס"ג : ט
לאוין קמא :

קלא ו מיי' ט ס"ג ו :

קלא ח מיי' ט ס"ג
כט סנה ט עו"ט
י"ד ס"י קלא ט"ז ב :

הגהות הבר"ח
(6) רש"י ד"ה ובשר בחלב וכו' בחלב בנותן טעם בס"ד וכלא י"ל הסיקא גמלא ונח"כ י"ל ד"ה אי דבר שבמנין ואיסורי הגאה ב"ט נזיר דבר הנמכר ואפי' ד"ה תרתי :

הגהות הגר"א
[א] בפשטה ושער הכיבודים ורי"ף וה"א יתא ועי' תוס' זכמים עב א' ד"ה ח"ל ומיהו הוה מני ליתני איברי שס"ח ת"ד כו' :

[י"ל דקתני]

[ועי' תוס' חולין ה.
ד"ה שאני חתיכה]

[כדמי' וקשה כ"ל רש"א]

ואיסורי הגאה דליכא תרתי למשיבותא דחשיב איסור דידהו הוא ללא בטיל אבל חמץ פרוסה בפסח הואיל ואין דרכו למנות בטיל ומשליך אחד מהן לנהר והשאר טומן לבלבו וחתיכת כבילה אע"ג דדבר שבמנין הוא כיון דללו איסור הגאה הוא בטלה ברובא וחדא שדי לכלבים ואיך שרו בחבילה : **אגוזי פרך** . מקום וכן רימוני בדין אם של ערלה או של כלאי הכרם הן ונתעברו בחלק כולן ילדקו : **הא תנא ליה ססס** . בדרך זרעים ומייתי לה כבילה שגולה (דף נג) וביבמות בהבטל (דף ס"ח) : **וליתני בכרות של בעה"ב** . לענין חמץ בפסח דדבר שבמנין הוא ואיסורי הגאה : **חבית בחבית** . דשקיל חדא ושדי בנהרא ואיך נשחטו בהגאה אבל יין שנתעבר ביין כולו אסור בהגאה : **סלסל למעשה** . להורות על המעשה : **יין נסך** . ממש חבית בחבית מותר בהגאה חוץ מדמי אותה חבית אבל יין ביין כולו אסור בהגאה : **ססס יין אפי' יין ביין מותר** . בהגאה חוץ מדמי אותו יין וכן הלכה : **מתני'**

למעוטי דבר שבמנין ואין איסורי הגאה . לכאורה משמע דתחת למעוטי דלא הוה במשהו וא"כ פליגא סך דהכא להיהו דפ' גיד הנשה (חולין דף ק. וסג) . דקתני התם דחתיכת כבילה אינה בטלה משום דהוה אסור בהגאה וקתני דא"כ ה"ל לתלמודא לאתויי מתני' דהתם ולמפרכה מיניה אהיהו דהכא לכך נראה לי למעוטי דקאמר הכא היינו דלא חשיב הכא דבר שבמנין ולא איסורי הגאה שלא ירד לשנות רק היכא דליכא תרתי וכה"ג איכא פ"ק ד"ב (דף ה') למעוטי מסור ומפגל דהו נמי פ"י שלא ירד לשנות אע"ג דמחייב עלייהו . [ועיין תוס' חולין דף ק. ט"ז ד"ה שאני] : **אי** נמי למעוטי איסורי הגאה כו' . הכא הוה דאי למעוטי איסורי הגאה דלא הוה במשהו אלא בטל כיון דלא הוה דבר שבמנין וקשה השתא לא הוה למעוטי דסיפא דומיא דלמעוטי דרישא דרישא היינו שלא ירד לשנות דבר שבמנין ולאו איסורי הגאה אבל מ"מ אמת הוא דהוה במשהו וסיפא אמר דתחת למעוטי דלא הוה במשהו כלל דרפרסיית ושמה יס ליישב למעוטי דסיפא נמי דהיינו שלא ירד לשנות אמת אבל מ"מ אמת הוא דליכא איסורא דהוה במשהו כגון חמץ בפסח שאסור בהגאה והוה במשהו אפי' בלא חשיבות דבר שבמנין דהא אפי' תערובת דחמץ בעלמא הוה במשהו והשתא ניהא דלמעוטי דרישא ודסיפא ממעט סך ב' דברים שהקשה התלמוד מהם חתיכת כבילה וחמץ בפסח מיהו הא לא מתוקמא אלא לרב דלמור (בפסחים נ"ג) חמץ במשהו : **אמר** רב דלכא כרשב"ג חבית דלמור ימכר כולו ועבודת כוכבים כו' . ונח"כ וכו' פליג רשב"ג אסתם מתני' דקתני יין נסך במשהו ויחוקקין בחבית בין החביות וקאמר במשהו וי"ל דרשב"ג מוקף לה לענין שלא יוכל למכור כל אחד ואחד כבוד לפי שאינו בטל למיהו היין נסך היסר ע"י ביטול אבל על התערובת (כחד) ודאי יוכל למכור חוץ מדמי חבית שבו :

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

מתני' גת של אבן שזפתה עובד כוכבים

הגת והמחז והמשפך ט' • ושל עץ ושל אבן מנגבן וזה טהרה
כשאינם מוופים מיירי ולקמן מוקמין בדרך זה עובד כוכבים
וא"ת והא רבא אמר לעיל גבי מתני' בדרך זה עובד כוכבים כגו
לה בהדחה בעלמא וי"ל דמתני' דלעיל מיירי בנת של ישראל שדך

בזה עובד כוכבים לפי שעה אבל הכא
מיירי בשל עובד כוכבים דבעלמא
טובא לפי שעה כדכתיב פנמיס דרך זה
העובד כוכבים וא"ת א"כ היכי פריך
בסמוך דמתני' דקתני דכגי בניגוב
במוזפין לך ברייתא דקתני זה
ואם היו מוזפין אסורין ומאי קושיא
הא חוקימנא מתני' בשל ישראל
וברייתא בשל עובדי כוכבים כדפרישי'
וי"ל דמוזפין אין לחלק בין של
עובדי כוכבים לשל ישראל לפי שזפתה
מבליע בשעה מועטת :

דהוה שיעא • פירש ה"ר פטר
כלי שנקצו ונסתה בזפת
אינו חמור ככלי מוזהב שהמיר בו
אפילו לפי שעה לפי שמכניסו לקיום
ולא משום דבלע ולך רצה רב להמיר
גת של אבן זפתה דהוה שיעא ולא
תש לבליעת זפת וא"כ סמימת זפת
הכלי שאין עשוי לקיום כגו ליה בהדחה
ככלי עלמא או ניגוב אם הוא כלי
שנריך ניגוב ולפי זה המשפך שלנו
שמוזפין מעט סביב הכרזל כגו
לה בניגוב כמו המשפך עלמא מיהו
ככלים מוזהבים יש להחמיר שרגילים
ומגוים: **דרש** רבא נעוה ארתחו •
פירש הגעילי הגהות הגדולים
מכאן אומר ר"ת דעירוי ככלי ראשון
מדאמר הכא דעל ידי עירוי מפליט
היין הבלוע בנת דעל כרחק ע"י
עירוי קאמר הכא שהרי הגת גדולה
וכבידה שאין יכולין לתתה לתוך יורה
מרותחת כדי להגעילה אלא ע"כ על
ידי עירוי קאמר והשתא כיון דהוה
ככלי ראשון אם כן הני כליס שגאסרו
ע"י כלי ראשון כגו להו בהגעלה
ע"י עירוי אבל רש"י חולק על
ר"ת ואומר דעירוי ככלי שני הוא
לגמרי והא דמשמע הכא דגת כגו
לה בעירוי שאני יין נכך דתשמיעו
ע"י זונן ועיקר דברי רש"י ור"ת
במסכת שבת פרק כירה (דף מג'
וה) (ב) האילוס והקדמה שהעבירין
מרותחין ושם האירי ומסקנא דמילתא
פ"י רבינו ברוך דמילתא דעירוי
היא בשלפונתא דרב ושמואל דפ'
כילד זולין בפסחים (דף ע"ג.) דפליגי
אי תהא גבר אי עילתא גבר וקיימא

קלמ א ב ג ד ה ו ז ח ט י י"א
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז
מ"ח מ"ט מ"י מ"יא מ"יב
מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח
מ"ט מ"י מ"יא מ"יב מ"ג

קמא ו מ"ו שם סג
שם ט"ש ע"י
ס"י קלמ ט"ש ז

קמב ו מ"ו שם הל'
כב ועיין בהשגות
שם סג שם ט"ש ע"י
ס"י קלמ ט"ש ז

קמג ו מ"ו והגו שם
ט"ש ע"י י"ד ס"י
קלמ ט"ש ז וס"י קל
ט"ש ע"י ז

הגהות הב"ח
(ה) ג' זה מכניסו לקיום
זה אין מכניסו לקיום:
(ז) תופ' ד"ה דרש וכו'
פ' כירה האה דתמן
האלפס והקדמה:

מתני' גת של אבן שזפתה עובד כוכבים
מנגבה והיא טהורה ושל עץ *רבי אומר
ינגב וחב"א יקלוקף את הזפת ושל חרס
אע"פ שקלף את הזפת יהי זו אסורה:
גמ' אמר רבא דוקא זפתה אבל דרך בה
לא פשיטא זפתה תנן מהו דתימא הוא הדין
אפילו דרך בה והאי דקתני זפתה אורחא
דמלחא קתני קמ"ל איכא דאמרי אמר רבא
דוקא זפתה אבל דרך בה י"ל סגי לה בניגוב
פשיטא זפתה תנן מהו דתימא ה"ה דאפילו
דרך בה והאי דקתני זפתה אורחא דמלחא
קתני קמ"ל דוקא זפתה אבל דרך בה
לא סגי לה בניגוב כי ההוא דאתא
לקמיה דרבי חייא א"ל ה"ב לי גברא דדבי
לי מעצרתאי א"ל לרב זיל בהדיה *והוי דלא
מצוחת עלי בי מדרשא אול הוייה דהוה
שיעא מפי אמר הא ודאי בניגוב סגי לה
בהדי דקא אויל ואתי הוא פילא מתותיה וחזא
דהוה מלא חמרא אמר הא לא סגי לה
בניגוב אלא בקילוף והיינו דא"ל *חביבי
הוי דלא מצוחת עלי בי מדרשא ת"ר הגת
והמחז והמשפך של עובדי כוכבים רבי
מתיר בניגוב וחכמים "אוסרין ומודה רבי
בקנקנים של עובדי כוכבים ישאן אסורין ומה
הפרש בין זה לזה זה מכניסו (ה) בקיום וזה
אין מכניסו בקיום ושל עץ ושל אבן ינגב
ואם היו מוזפין אסורין והחגן גת של אבן
שזפתה עובד כוכבים מנגבה והיא טהורה
מתניתין דלא דרך בה ברייתא דדרך בה
אמר מר הגת והמחז והמשפך של עובדי
כוכבים רבי מתיר בניגוב וחכמים אוסרין
והאגן תנן של חרס אע"פ שקלף את הזפת
הרי זו אסורה אמר רבא סיפא דמתני' אתאן
לרבנן דרש רבא נעוה ארתחו רבא "כי הוה
משדר גולפי להרפניא סחוף להו אפומייהו
וחתים להו אבירציייהו קסבר כל דבר שמכניסו
לקיום אפילו לפי שעה גזרו ביה רבנן במה
מנגבן רב אמר במים רבה בר בר חנה אמר
באפר רב אמר במים במים ולא באפר רבא
בר בר חנה אמר באפר באפר ולא במים אלא
רב

כי לא דרך בה ינגב ושל עץ יקלוקף ושל חרס אסורה ולרבי של
אבן ושל עץ ינגב ושל חרס יקלוקף כדקתני בברייתא דרשאינה
מוזפית סגו בניגוב אלמא מוזפפת *ינגב ושריא: **נעוה ארתחו** •
הגת הרתיחו ברותחין נעוה כמו "טופון נעוהו כחמור: **כי**
הוה משדר גולפי • כרים רקים: **סחוף להו אפומייהו** • כופה
אוחן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חומס בתוך חומס:
וחתים להו אבירציייהו • חומס את פי השק כלפי שוליהן: **קסבר**
כל כלי שמכניסו לקיום • אפילו אין מוסרו לעובד כוכבים אלא
לפי שעה גזרו ביה רבנן כיון עלמא כי היכי דלא ליטי לשהייה
בד עובד כוכבים: **במים ולא באפר** • בתמיה מי מיקרי ניגוב:

כי לא דרך בה ינגב ושל עץ יקלוקף ושל חרס אסורה ולרבי של
אבן ושל עץ ינגב ושל חרס יקלוקף כדקתני בברייתא דרשאינה
מוזפית סגו בניגוב אלמא מוזפפת *ינגב ושריא: **נעוה ארתחו** •
הגת הרתיחו ברותחין נעוה כמו "טופון נעוהו כחמור: **כי**
הוה משדר גולפי • כרים רקים: **סחוף להו אפומייהו** • כופה
אוחן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חומס בתוך חומס:
וחתים להו אבירציייהו • חומס את פי השק כלפי שוליהן: **קסבר**
כל כלי שמכניסו לקיום • אפילו אין מוסרו לעובד כוכבים אלא
לפי שעה גזרו ביה רבנן כיון עלמא כי היכי דלא ליטי לשהייה
בד עובד כוכבים: **במים ולא באפר** • בתמיה מי מיקרי ניגוב:

היא ומשום דחרס גופא בלא זפתא
בלע ליה לחמרא: **גמ'** אבל דרך
כס • בשאינה זפתה לא בעיא ניגוב
אלא הדחה: **אורחא דמילחא קתני** •
שדך הזפתין לרוקו בו י"ן: **א"ל**
אמר רבא דוקא ופסא • ולא דרך
בה הוא דסגי בניגוב: **אבל דרך**
כס • עובד כוכבים בנת מוזפפת: **לא**
סגי לם בניגוב • אלא בקילוף משום
דעייל חמרא בפילי דזיפתא: **דלא**
מלוחס עלי • לעשותן בהכשר שלא
תפסיד את יינו וממלא לוחס עלי:
שיעא • חלקה: **מתן** • כלי שדולין בו
מן הצור לחכית. הגת והמחז והמשפך
כו' בשל חרס עסקין מדקתני סיפא
של עץ ושל אבן כו' ובשאיין מוזפפת
עסקין מדקתני סיפא ואם הם מוזפפת
מכלל דכולה רישא בשאיין מוזפין:
ר' חמיר בניגוב • ולקמן פריך והא
אין חגן בשל חרס אע"פ שקילף
הזפת אסורה: **ומודה בקנקנים** • של
חרס אע"פ שאין מוזפין שאסורין עד
שימלאם ג' ימים מים ומערב מעט
לעת דאמריין באין מעמידין (לעיל ג):
מכניסו • כיטבו של קנקן לקיום שהא
שהוה בו י"ן זמן מרובה: **והוה עץ**
ושל אבן • מנגבן וכן עובדי דברי
הכל כל זמן שאין מוזפין: **ואם סגי**
מוזפין אסורים • עד שקילוף: **והא**
אגן • תנן בשל אבן אפילו זפתה
מנגבה דברי הכל ולר' ינגב בשל עץ
והכא קתני אפילו בשל אבן דברי הכל
אסורין קשיא בשל אבן דברי הכל
אדברי הכל ובשל עץ קשיא דרבי
אדר' • **מתני' דלא דרך כס** • הלכך
בשל אבן דברי הכל בניגוב כגו ובשל
עץ לר' ינגב: **ברייתא דדרך כס** •
הלכך אפי' בשל אבן בעי קילוף וכ"ש
בשל עץ: **אמר מר הגת והמחז**
והמשפך של חרס ר' חמיר בניגוב •
והואיל ואינם מוזפין: **ואם אגן תנן**
ושל חרס אע"פ שקילף אסורה חרס
זו אסורה • אלמא אפילו לר' חרס
גופיה בלע ולא כגו בניגוב ואפי' לא
דרך וכ"ש הכא דאוקמינן ברייתא
דדרך כה: **סיפא דמתני' אהאן**
לרבנן • והכי קאמרי רבנן של אבן

כי לא דרך בה ינגב ושל עץ יקלוקף ושל חרס אסורה ולרבי של
אבן ושל עץ ינגב ושל חרס יקלוקף כדקתני בברייתא דרשאינה
מוזפית סגו בניגוב אלמא מוזפפת *ינגב ושריא: **נעוה ארתחו** •
הגת הרתיחו ברותחין נעוה כמו "טופון נעוהו כחמור: **כי**
הוה משדר גולפי • כרים רקים: **סחוף להו אפומייהו** • כופה
אוחן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חומס בתוך חומס:
וחתים להו אבירציייהו • חומס את פי השק כלפי שוליהן: **קסבר**
כל כלי שמכניסו לקיום • אפילו אין מוסרו לעובד כוכבים אלא
לפי שעה גזרו ביה רבנן כיון עלמא כי היכי דלא ליטי לשהייה
בד עובד כוכבים: **במים ולא באפר** • בתמיה מי מיקרי ניגוב:

כי לא דרך בה ינגב ושל עץ יקלוקף ושל חרס אסורה ולרבי של
אבן ושל עץ ינגב ושל חרס יקלוקף כדקתני בברייתא דרשאינה
מוזפית סגו בניגוב אלמא מוזפפת *ינגב ושריא: **נעוה ארתחו** •
הגת הרתיחו ברותחין נעוה כמו "טופון נעוהו כחמור: **כי**
הוה משדר גולפי • כרים רקים: **סחוף להו אפומייהו** • כופה
אוחן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חומס בתוך חומס:
וחתים להו אבירציייהו • חומס את פי השק כלפי שוליהן: **קסבר**
כל כלי שמכניסו לקיום • אפילו אין מוסרו לעובד כוכבים אלא
לפי שעה גזרו ביה רבנן כיון עלמא כי היכי דלא ליטי לשהייה
בד עובד כוכבים: **במים ולא באפר** • בתמיה מי מיקרי ניגוב:

מסורת
הש"ס

[ובכך אלפס
איטא רבי
יהודת]

[פירושין ס.
ובס איטא וחזי
דלא מצוחא
עלה בי ט']

[פי' דודי ע"י
דש"י מולין גב.
ד"ה אמר להו]

י-קף כש"ל
[כס' וימי
הרגום ומוקלם
של מכליני
עינים מיון
יטופון וכו']

[ג'ל סתח]

השוכר את הפועל פרק חמישי

עבודה זרה

עה

בדפו"א אחריהם

רב אמר מים - תחלה והוא הדין שגריך אפר *אחריה ורבה בר
בר חנה אמר באפר תחלה וה"ה שגריך מים אחריהם: **בדפוסא** - שיש
בה לתלויה יין ונותן אפר תחלה לשפסק עד שהאפה נגובה ואחר
כך מים: **ביבשתא** - מים תחלה ואחר כך אפר ומשפסק: **תרמי**

איתמר כי רב משמיה דרב אמרי תרמי תלת ושמואל אמר
תלת ד' - פ"ה לשון ראשון רב אמר תרמי תלת
ברטיבתא תרמי אפר מים תלת ביבשתא מים אפר ומים ושמואל
אמר תלת ד' תלת ברטיבתא אפר מים ואפר ואע"פ שנותן מים
להעביר האפר מים בתראי לא

קמ"א ב נד"מ פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

באפר. יע"ד

תלת - ברטיבתא תרמי אפר ומים
ביבשתא תלת מים ואפר ומים: **סלם**
וד' - תלת ברטיבתא אפר ומים ואפר
ואע"פ שחוזר ונותן מים להעביר
האפר הנהו מים לא קא חשיב ללאו
לשום נגיבה אלא לנקותו מן האפר
וד' ביבשתא מים אפר ומים ואפר
ומים בתראי לא (ה) חשיבא רב לא
בעי אפר אלא חזא זימנא ושמואל
בעי אפר תרי זימני בין ברטיבתא
בין ביבשתא: **בפומבדיתא פטו** -
לרב תלת וד' כדפרישית ולשמואל
ד' ברטיבתא וה' ביבשתא דקחשיב
מיא בתראי: **ולא פליגי** - רב
ושמואל להאי לישנא דפומבדיתא אלא
לרב לא חשיב מיא בתראי ושמואל
חשיב מיא בתראי וחזי דמפרשי ולא
פליגי (*ה"ג) דסורא ודפומבדיתא
אלא דסורא לא חשיב מיא בתראי
ודפומבדיתא חשיב להו אבל רב
ושמואל פליגי והכי פירושו דמלתא
תרמי תלת תרמי ביבשתא מים
ואפר תלת ברטיבתא אפר ומים ואפר
ושמואל אמר תלת ברטיבתא
כדקאמרת אלב ביבשתא ד' מים
ואפר מים ואפר דבטולה בעיני אפר
תרי זימני ובפומבדיתא מתנו לרב
תלת וד' ביבשתא תלת מים ואפר
מים והיינו נמי כדסורא אלא דהני
קא חשיב מיא בתראי וברטיבתא
ד' אפר ומים אפר ומים ולשמואל
ברטיבתא ד' כדקאמרת אלב ביבשתא
ה' מים ואפר ומים ואפר ומים
דביבשתא נמי בעי תרי זימני אפר
ול"פ (ג) הכך דסורא ודפומבדיתא
כו"י אבל רב ושמואל פליגי ביבשתא
בין דסורא בין דפומבדיתא דרב
לא בעי בה אפר אלא חזי זימנא
ושמואל בעי תרי זימני לשון אבא
מורי מנחתו כבוד והוא נראה בעיני

רב אמר במים *והוא הדין לאפר רבה בר
בר חנה אמר *לאפר והוא הדין למים ולא
פליגי *הא ברטיבתא הא ביבשתא איתמר
בי רב משמיה דרב אמרי תרמי תלת
ושמואל אמר תלת ד' בסורא מתנו הכי
בפומבדיתא מתנו בי רב אמרי משמיה
דרב תלת ד' ושמואל אמר ד' ה' ולא פליגי
מר קא חשיב מיא בתראי ומר לא קחשיב
מיא בתראי בעו מיניה מרבי אבהו הני
**גורגי דארמאי מאי א"ל רבי אבהו תניתיה
*הרי שהיו גתיו וביח בדיו סמאין ובקש
לעשותן בשהרה *הרפין והעדשין והלולבין
מדיון והעקלין של נצרין ושל *בצבון
מנגבן ושל שיפה ושל גמי מישגן י"ב חדש
רשב"ג אומר מניחן מגת לגת ומבד לבד
היינו חנא קמא איכא בנייהו חורפי ואפלי
ד' יוסי אומר *הרועה לשהרן מיד מנעילן
ברותחין או דולטן במי זיתים רשב"ג משום
ד' יוסי אומר *מניחן תחת צינור שמימיו
מקלחין או במעין שמימיו רודפין וכמה
עונה כדרך שאמרו ביין נסך כך אמרו
בשהרות כלפי לייא בשהרות קיימינן אלא
כדרך שאמרו בשהרות *כך אמרו ביין נסך
*כמה עונה אמר רבי חייה בר אבא א"ר
יוחנן *או יום או לילה ד' חנא שאינה ואמרי
לה ד' חנא בר שאינה אמר רבה בר בר חנה
א"ר יוחנן חצי יום וחצי לילה א"ר שמואל
בר יצחק ולא פליגי הא בתקופת ניסן
ותשרי הא בתקופת תמוז וטבת אמר
רבי יהודה *הני רווקי דארמאי דמויא
מדיחן דעמרא מנגבן דכיתנא מישגן ואי
איכא קמרי שרי להו *הני דקולי והלאהא
דארמאי *דחשי בחבלי דצורי מדיחן
דצבתא

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

קמ"ה ה"ו מ"י פ"א
מחלוקת מחלוקת
אכזרית הל"כ כ"ג
לאוין קמח עוש"ע י"ד
ס"י קמח עש"ק :

[ע"י תוס' דה
סה. ד"ה
כדע"י]

[פ"י פסקין
מלשון בון
ערוך ט' כ"ד
ג"ל ה"י
לש"י]

[פסחים ק"ג:
יבמות ס"ג
שבעות י"ה
ג"ה סג']

[ג"ל דחיישי
כ"ה בערוך
ערך תלתא]

[שם קמ"ד:]

הנהגות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה תלת וד'
וכו' בתראי לא קא חשיב
רב: (ג) ד"ה ולא פליגי
וכו' ולא פליגי הני דסורא:
(ג) ד"ה גורגי וכו'
ומניחן עליו קורה ומכדיב:
(ד) ד"ה מדיחן וכו' ולא
אמרינן ליה וכו' דבעי
ריגוב ואשמ' מינה דקמו
בה: (ה) ד"ה חרפי וכו'
מי"כ חוש טבון דלפני:

הנהגות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה תלת וד'
וכו' בתראי לא קא חשיב
רב: (ג) ד"ה ולא פליגי
וכו' ולא פליגי הני דסורא:
(ג) ד"ה גורגי וכו'
ומניחן עליו קורה ומכדיב:
(ד) ד"ה מדיחן וכו' ולא
אמרינן ליה וכו' דבעי
ריגוב ואשמ' מינה דקמו
בה: (ה) ד"ה חרפי וכו'
מי"כ חוש טבון דלפני:

הנהגות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה תלת וד'
וכו' בתראי לא קא חשיב
רב: (ג) ד"ה ולא פליגי
וכו' ולא פליגי הני דסורא:
(ג) ד"ה גורגי וכו'
ומניחן עליו קורה ומכדיב:
(ד) ד"ה מדיחן וכו' ולא
אמרינן ליה וכו' דבעי
ריגוב ואשמ' מינה דקמו
בה: (ה) ד"ה חרפי וכו'
מי"כ חוש טבון דלפני:

הנהגות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה תלת וד'
וכו' בתראי לא קא חשיב
רב: (ג) ד"ה ולא פליגי
וכו' ולא פליגי הני דסורא:
(ג) ד"ה גורגי וכו'
ומניחן עליו קורה ומכדיב:
(ד) ד"ה מדיחן וכו' ולא
אמרינן ליה וכו' דבעי
ריגוב ואשמ' מינה דקמו
בה: (ה) ד"ה חרפי וכו'
מי"כ חוש טבון דלפני: